

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์รัตน์ มณีเลิศ สาขาวิชาโภชนศาสตร์ศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. อาจารย์ ดร.ศักดิ์ดา พริ้งลำภู สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. คุณกณีนุสคนธ์ จิวนารมณฺ์ งานสุขาภิบาลอาหาร
สำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้และการปฏิบัติตัวตามหลักสุขาภิบาลอาหารของผู้สัมผัสอาหาร

ตาราง แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สัมผัสอาหารที่ตอบคำถามความรู้ตามหลักสุขาภิบาลอาหาร
ได้ถูกต้อง

คำถาม	จำนวน	ร้อยละ
การเลือกซื้อวัตถุดิบ		
1. อาหารสดประเภทผักหรือผลไม้ควรมีลักษณะอย่างไร	32	94.12
2. อาหารสดประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู ควรมีลักษณะอย่างไร	33	97.06
3. อาหารสดประเภทปลา ควรมีลักษณะอย่างไร	32	94.12
4. ไข่สดควรมีลักษณะอย่างไร	34	100.00
5. อาหารแห้ง เช่น ถั่วลิสง พริกป่นที่ใช้ปรุงอาหารนั้นควรมีลักษณะอย่างไร	34	100.00
6. อาหารกระป๋อง ควรมีลักษณะอย่างไร	34	100.00
7. เครื่องปรุงรส เช่น น้ำปลา น้ำส้มสายชู ซอส ควรมีลักษณะอย่างไร	33	97.06
8. สีสผสมอาหารควรมีลักษณะอย่างไร	34	100.00
9. เครื่องดื่ม เช่น น้ำดื่มบรรจุขวด น้ำหวานบรรจุขวดควรมีลักษณะอย่างไร	34	100.00
10. นมและผลิตภัณฑ์จากนม ควรมีลักษณะอย่างไร	34	100.00
การเตรียมอาหาร การปรุงอาหาร		
11. บริเวณที่เตรียมหรือปรุงอาหารของโรงครัวที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร	33	97.06
12. บริเวณที่ใช้เตรียมหรือปรุงอาหารควรมีลักษณะอย่างไร	34	100.00
13. ผัก-ผลไม้ควรล้างอย่างไร	33	97.06
14. การเตรียมเนื้อสัตว์ ก่อนการปรุงควรทำอย่างไร	33	97.06

ตาราง (ต่อ)

คำถาม	จำนวน	ร้อยละ
การเตรียมอาหาร การปรุงอาหาร (ต่อ)		
15. การเตรียมอาหารแห้ง เช่น หัวหอม กระเทียม ควรทำอย่างไร	34	100.00
16. การเตรียม-ปรุง อาหารกระป๋อง ควรทำอย่างไร	16.29	85.29
17. การใช้สีผสมอาหารควรใช้อย่างไร	33	97.06
18. การเตรียมน้ำในการปรุงอาหารควรทำอย่างไร	31	91.18
19. การเตรียมนม หรือผลิตภัณฑ์จากนม สำหรับผู้ป่วย ควรทำอย่างไร	20	58.82
20. เชียงที่ใช้เตรียม - ปรุงอาหารควรมีลักษณะอย่างไร	33	97.06
สุขวิทยาส่วนบุคคล		
21. ภายหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วมแล้ว ก่อนเตรียมหรือปรุงอาหารควรทำอย่างไร	32	94.12
22. ผู้สัมผัสอาหารที่ทำงานในโรงครัวควรใส่เสื้อผ้าแบบใด	34	100.00
23. ผู้สัมผัสอาหารที่ทำงานในโรงครัวควรต้องสวมใส่ อะไรก่อนเตรียมหรือปรุงอาหาร	34	100.00
24. โรคต่อไปนี้คือ วัณโรค บิด ท้องร่วง คับอึกเสบ และโรคพยาธิ สามารถแพร่กระจายได้โดยวิธีใด	13	38.24
25. สุชนิสัยที่ผู้สัมผัสอาหารควรปฏิบัติ ขณะเตรียมอาหารและปรุงอาหารคือข้อใด	7	23.53
รวม	34	90.47

ตาราง แสดงคะแนนการปฏิบัติตัวตามหลักสุขภาพโภชนาการโดยรวมของผู้สัมผัสอาหาร จากแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายด้าน (การเลือกซื้อวัตถุดิบ การเตรียมอาหาร การปรุงอาหาร และสุขวิทยาส่วนบุคคล)

ข้อความ	การปฏิบัติตัวโดยรวม	
	a	แปลความ
การเลือกซื้อวัตถุดิบ		
1. อาหารสดประเภทผัก ผลไม้ที่ท่านเลือกซื้อจะมีลักษณะไม่เหี่ยวเฉา แต่มีคราบสกปรกและมีรอยค้างดำที่ใบ	2.56	ถูกต้องดีมาก
2. อาหารสดประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัวที่ท่านเลือกซื้อจะมีลักษณะสีแดงสด ไม่ชำรุด มีเม็ดสาธูปนอยู่	2.91	ถูกต้องดีมาก
3. อาหารสดประเภทปลาที่ท่านเลือกซื้อจะมีลักษณะเหงือกสีแดง ตาใส เนื้อแน่น ไม่มีกลิ่นเหม็นคาว	2.82	ถูกต้องดีมาก
4. ไข่สดควรที่ท่านเลือกซื้อจะมีลักษณะเปลือกไข่สีขาวเกลี้ยงเงา เขี้ยวอุดกลอนเล็กน้อย	2.29	ถูกต้องดี
5. อาหารแห้ง เช่น ถั่วลิสง พริกป่น ที่ท่านเลือกซื้อจะมีลักษณะ ไม่อับชื้น ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีเชื้อรา	2.79	ถูกต้องดีมาก
6. อาหารกระป๋อง ที่ท่านเลือกซื้อมา มีลักษณะกระป๋องโป่งนูน เป็นสนิมได้บ้างเล็กน้อย	2.79	ถูกต้องดีมาก
7. เครื่องปรุงรส เช่น น้ำปลา น้ำส้มสายชู ซอสที่ท่านเลือกซื้อจะมีลักษณะภาชนะบรรจุสะอาด ไม่รั่วซึม ฝาถูกปิดสนิท มีฉลากแสดงวันหมดอายุและวันผลิต	2.94	ถูกต้องดีมาก
8. สีสผสมอาหารที่ท่านเลือกซื้อมาเป็นสีสังเคราะห์สำหรับผสมอาหารใช้โรย หรือคลุกเคล้าอาหารได้เลยในปริมาณเท่าใดก็ได้	2.71	ถูกต้องดีมาก
9. น้ำดื่มที่ท่านซื้อมาบรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท ไม่มีตะกอน มีออย.	2.94	ถูกต้องดีมาก

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	การปฏิบัติตัวโดยรวม	
	a	แปลความ
10. นมและผลิตภัณฑ์จากนมที่ท่านซื้อมามีตะกอนของนม จับเป็นก้อน ๆ แยกชั้น กลิ่น รส ปกติ การเตรียมอาหาร - การปรุงอาหาร	3.00	ถูกต้องดีมาก
11. ท่านทำความสะอาดบริเวณที่เตรียม-ปรุงหลังการ เตรียม-ปรุง อาหารทุกครั้ง	2.97	ถูกต้องดีมาก
12. บริเวณที่ท่านใช้เตรียมหรือปรุงอาหารสูงจากพื้น อย่างน้อย 60 เซนติเมตร	3.00	ถูกต้องดีมาก
13. ผักสดก่อนนำมาปรุงอาหารท่าน คลี่ใบออกแล้วล้าง ด้วยน้ำสะอาดก่อนนำไปปรุงอาหาร	2.97	ถูกต้องดีมาก
14. ท่านเตรียมเนื้อสัตว์ก่อนการปรุง โดยล้างให้สะอาด หั่นเป็นชิ้นขนาดพอดี	3.00	ถูกต้องดีมาก
15. ท่านเตรียมหัวหอม กระเทียม ก่อนการปรุง โดย แกะเปลือกออกกำจัดส่วนที่เน่า หรือขึ้นรา ทิ้ง แล้วล้าง ให้สะอาด	2.94	ถูกต้องดีมาก
16. ท่านเตรียม-ปรุง อาหารกระป๋อง โดยอุ่นอาหาร กระป๋องในภาชนะที่บรรจุ	2.82	ถูกต้องดีมาก
17. ท่านใช้สัสมอาหารคลุกเคล้าอาหารในปริมาณมาก ๆ	3.00	ถูกต้องดีมาก
18. ท่านใช้น้ำสะอาดในการปรุงอาหาร	3.00	ถูกต้องดีมาก
19. ท่านเตรียมนม หรือผลิตภัณฑ์จากนม สำหรับผู้ป่วย โดย เตรียมในภาชนะอะไรก็ได้เพราะเป็นอาหารที่ สะอาดอยู่แล้ว	2.79	ถูกต้องดีมาก
20. เหยียงที่ใช้เตรียมอาหารที่ท่านใช้ใน โรงครัวในปัจจุบัน มีผิวเรียบ ไม่แตกร้าว ไม่มีเชื้อรา ทำความสะอาด ทุกครั้งหลังการใช้งาน	2.91	ถูกต้องดีมาก

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	การปฏิบัติตัวโดยรวม	
	a	แปลความ
สุขวิทยาส่วนบุคคล		
21. ภายหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วมแล้วก่อนเตรียมหรือปรุงอาหาร ทำนล้างมือด้วยสบู่ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคอื่น ๆ และน้ำสะอาดทุกครั้ง	2.91	ถูกต้องดีมาก
22. ในขณะที่ปฏิบัติงานในโรงครัวท่านสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด ใส่เสื้อไม่มีแขนหรือเสื้อกั๊กก็ได้	3.00	ถูกต้องดีมาก
23. ท่านผูกผ้ากันเปื้อนสีขาว และคลุมผมด้วยหมวกสีขาวหรือตาข่ายคลุมผม ขณะปฏิบัติงาน	2.91	ถูกต้องดีมาก
24. ท่านสูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงาน	3.00	ถูกต้องดีมาก
25. ขณะเตรียม - ปรุงอาหาร ท่านสวมรองเท้าแบบไม่หุ้มส้น (คือ รองเท้าทุกชนิดที่ไม่มีส้น เช่น รองเท้าแตะ)	2.71	ถูกต้องดีมาก
26. ท่านใช้มือหยิบจับหรือชิมอาหารขณะเตรียม-ปรุงหรือรับประทานอาหารที่กำลังปรุง	2.85	ถูกต้องดีมาก

ตาราง แสดงคะแนนการปฏิบัติตัวตามหลักสุขภาพอาหารโดยรวมของผู้สัมผัสอาหาร จากแบบสังเกต จำแนกเป็นรายด้าน (การเลือกซื้อวัตถุดิบ การเตรียมอาหาร การปรุงอาหาร และสุขวิทยาส่วนบุคคล)

ข้อความ	การปฏิบัติตัวโดยรวม	
	a	แปลความ
การเลือกซื้อวัตถุดิบ		
1. อาหารสดประเภทผัก ผลไม้ ที่ซื้อมามีลักษณะไม่เหี่ยวเฉา แต่มีคราบสกปรกและมีรอยค้างค้ำที่ใบ	1.97	ถูกต้องปานกลาง
2. อาหารสดประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว ที่ซื้อมามีลักษณะสีแดงสด ไม่ขำเลือด มีเม็ดสาหร่ายปนอยู่	2.85	ถูกต้องดีมาก
3. อาหารสดประเภทปลาที่ซื้อมามีลักษณะเหงือกสีแดง ตาใส เนื้อแน่น ไม่มีกลิ่นเหม็นคาว	2.41	ถูกต้องดี
4. ไข่สดที่ซื้อมามีลักษณะเปลือกไข่สีขาวเกลี้ยงเงา เขียวคลอนเล็กน้อย	1.94	ถูกต้องปานกลาง
5. อาหารแห้ง เช่น ถั่วลิสง พริกป่น ที่ซื้อมามีลักษณะไม่อับชื้น ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีเชื้อรา	2.27	ถูกต้อง
6. อาหารกระป๋อง ที่ซื้อมา มีลักษณะกระป๋องโป่งนูน เป็นสนิมได้บ้างเล็กน้อย	2.82	ถูกต้องดีมาก
7. เครื่องปรุงรส เช่น น้ำปลา น้ำส้มสายชู ซอสที่ซื้อมามีลักษณะภาชนะบรรจุสะอาด ไม่รั่วซึม ฝาถูกปิดสนิท มีฉลากแสดงวันหมดอายุและวันผลิต	2.68	ถูกต้องดีมาก
8. สีสผสมอาหารที่ซื้อมาเป็นสีสังเคราะห์สำหรับผสมอาหารที่ไม่มีส่วนผสมไวซ์ดเจน	2.74	ถูกต้องดีมาก
9. น้ำดื่มที่ซื้อมาบรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท ไม่มีตะกอน มี อย.	3.00	ถูกต้องดีมาก
10. นมและผลิตภัณฑ์จากนมที่ซื้อมามีตะกอนของนมจับเป็นก้อน ๆ แยกชั้น กลิ่น รส ปกติ	3.00	ถูกต้องดีมาก

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	การปฏิบัติตัวโดยรวม	
	a	แปลความ
การเตรียมอาหาร - การปรุงอาหาร		
11. มีการทำความสะอาดบริเวณที่เตรียม-ปรุงหลังการเตรียม-ปรุง อาหารทุกครั้ง	2.24	ถูกต้องดี
12. มีการเตรียมหรือปรุงอาหารสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร	2.91	ถูกต้องดีมาก
13. ผักสดก่อนนำมาปรุงอาหาร มีการคลี่ใบออกแล้วล้างด้วยน้ำสะอาดก่อนนำไปปรุงอาหาร	2.26	ถูกต้องดี
14. มีการเตรียมเนื้อสัตว์ก่อนการปรุงโดยล้างให้สะอาดหั่นเป็นชิ้นขนาดพอดี	2.12	ถูกต้องดี
15. มีการเตรียมหัวหอม กระเทียม ก่อนการปรุงโดยแกะเปลือกออกตัดส่วนที่เน่า หรือขึ้นรา ทิ้ง แล้วล้างให้สะอาด	2.32	ถูกต้องดี
16. มีการเตรียม-ปรุง อาหารกระป๋อง โดยอุ่นอาหารกระป๋องในภาชนะที่บรรจุ	3.00	ถูกต้องดีมาก
17. มีการใช้ส่วนผสมอาหารคลุกเคล้าอาหารในปริมาณมาก ๆ	2.88	ถูกต้องดีมาก
18. มีการใช้น้ำสะอาดในการปรุงอาหาร	2.41	ถูกต้องดี
19. มีการเตรียมนม หรือผลิตภัณฑ์จากนม สำหรับผู้ป่วย โดยเตรียมในภาชนะที่ไม่สะอาด	2.82	ถูกต้องดีมาก
20. ใช้เขียงที่มีผิวเรียบ ไม่แตกร้าว ไม่มีเชื้อรา ปรุงอาหาร และทำความสะอาดทุกครั้งหลังการใช้งาน	2.03	ถูกต้องดี

ตาราง (ต่อ)

ข้อความ	การปฏิบัติตัวโดยรวม	
	a	แปลความ
สุขวิทยาส่วนบุคคล		
21. ภายหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วมแล้ว ก่อนเตรียมหรือปรุงอาหาร ล้างมือด้วยสบู่ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคอื่นๆ และน้ำสะอาดทุกครั้ง	2.47	ถูกต้องดี
22. ในขณะที่ปฏิบัติงานในโรงครัวสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด ใส่เสื้อไม่มีแขนหรือเสื้อกั๊กก็ได้	3.00	ถูกต้องดีมาก
23. มีการผูกผ้ากันเปื้อนสีขาว และคลุมผมด้วยหมวกสีขาว หรือตาข่ายคลุมผม ขณะปฏิบัติงาน	3.00	ถูกต้องดีมาก
24. มีการสูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงาน	3.00	ถูกต้องดีมาก
25. ขณะเตรียม - ปรุงอาหาร มีการสวมรองเท้าแบบไม่หุ้มส้น (คือ รองเท้าทุกชนิดที่ไม่มีส้น เช่น รองเท้าแตะ)	2.21	ถูกต้องดี
26. มีการใช้มือหยิบจับหรือชิมอาหารขณะเตรียม-ปรุง หรือรับประทานอาหารที่กำลังปรุง	2.06	ถูกต้องดี

ภาคผนวก ก**แบบสอบถาม**

**แบบสอบถามความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้สัมผัสอาหาร
สำหรับการศึกษาระดับต้นคว้าอิสระเรื่อง ความรู้และการปฏิบัติตัวตามหลักสุขาภิบาลอาหารของ
ผู้สัมผัสอาหารของโรงพยาบาลในเครือรามคำแหง ภาคเหนือ**

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ใช้เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาแบบต้นคว้าอิสระเท่านั้น จึงไม่
กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแต่อย่างใด
2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 8 ข้อ
ส่วนที่ 2 ความรู้ตามหลักสุขาภิบาลอาหาร ในด้านการเลือกซื้อวัตถุดิบ การเตรียม-
ปรุงอาหาร และสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้สัมผัสอาหาร จำนวน 25 ข้อ
ส่วนที่ 3 การปฏิบัติตัวตามหลักสุขาภิบาลอาหาร ในด้านการเลือกซื้อวัตถุดิบ การ
เตรียม-ปรุงอาหาร และสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้สัมผัสอาหาร จำนวน 26 ข้อ
3. กรุณาอ่านคำถามให้ชัดเจนและตอบคำถามตามความเป็นจริงคำตอบที่เป็นจริง
เท่านั้นที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา

สำหรับผู้ศึกษา

โรงพยาบาล :

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ท่านทำหน้าที่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. [] เลือกซื้อวัตถุดิบในการปรุงอาหาร 2. [] เตรียมวัตถุดิบเพื่อรอการปรุง 3. [] ปรุงอาหาร (คือการนำวัตถุดิบมาปรุงแต่งให้เป็นอาหารสุกหรือ
ทำเป็นอาหารสำเร็จรูปพร้อมที่จะรับประทานได้) 4. [] อื่น ๆ ระบุ.....

2. เพศ :

1. [] ชาย 2. [] หญิง 3. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี

4. ระดับการศึกษา :

1. [] ประถมศึกษาปีที่ 4 2. [] ประถมศึกษาปีที่ 6 3. [] มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3 หรือ มศ.3) 4. [] มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6 หรือ มศ. 5) 5. [] ปวช. หรือ ปกศ. ต้น 6. [] ปวส. หรือ ปกศ.สูง 7. [] ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า 8. [] อื่น ๆ ระบุ..... 5. ระยะเวลาที่ท่านทำงานในโรงครัวของโรงพยาบาลนี้นาน.....ปี.....เดือน 6. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารจากหน่วยงานของรัฐ
หรือไม่ 1. [] เคย จำนวน.....ครั้ง 2. [] ไม่เคย (ไม่ต้องตอบข้อ 8)

7. ท่านได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารจากหน่วยงานของรัฐ
ครั้งสุดท้ายเป็นระยะเวลาผ่านมาแล้ว.....ปี.....เดือน
8. ตั้งแต่ท่านปฏิบัติงานมาท่านเคยได้รับการตรวจสอบสภาพจากโรงพยาบาล
หรือแพทย์บ่อยแค่ไหน
1. [] ตรวจปีละครั้ง ทุก ๆ ปี
 2. [] ตรวจปีละ 2 ครั้งทุก ๆ ปี
 3. [] ไม่เคยได้รับการตรวจเลย
 4. [] อื่น ๆ ระบุ.....

**ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ ตามหลักสุขาภิบาลอาหาร ในด้านการเลือกซื้อเตรียม-ปรุงอาหาร
และสุขวิทยาส่วนบุคคล**

จงเลือก x ในข้อที่ถูกต้องที่สุด

- สำหรับผู้ศึกษา
1. อาหารสดประเภทผักหรือผลไม้ควรมีลักษณะอย่างไร
 1. [] ไม่เหี่ยวเฉา แต่มีกลิ่นผิดปกติ
 2. [] ไม่เหี่ยวเฉา ไม่มีรอยดำดำที่ใบหรือผิว และไม่มีคราบสกปรก
 3. [] ไม่เหี่ยวเฉา แต่มีคราบสกปรก
 4. [] มีลักษณะแบบใดก็ได้ ถ้ามีราคาถูก
 2. อาหารสดประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู ควรมีลักษณะอย่างไร
 1. [] มีสีแดงสด ไม่จ้ำเลือด ไม่มีกลิ่นเหม็นบูด
 2. [] มีสีแดงสด ไม่จ้ำเลือด มีเม็ดสาของพยาธิปนอยู่
 3. [] ไม่จำเป็นต้องมีสีแดงสดก็ได้ แต่ให้ปริมาณตามต้องการ
 4. [] มีลักษณะแบบใดก็ได้ ถ้ามีราคาถูก
 3. อาหารสดประเภทปลา ควรมีลักษณะอย่างไร
 1. [] เหงือกสีแดง ตาใส มีกลิ่นเหม็นคาวเล็กน้อย
 2. [] เหงือกสีแดง ตาใส เนื้อแน่น
 3. [] ไม่มีกลิ่นเหม็น ตาขุ่นมีสีเทา เนื้อแน่น
 4. [] มีกลิ่นเหม็นคาว กดขุ่นเล็กน้อย ตาขุ่นมีสีเทา

4. ไข่สดควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] เปลือกไข่สีขาวเกลี้ยงเงา เขี้ยวคูคลอนเล็กน้อย
 2. [] เปลือกไข่มีรอยร้าวเล็กน้อย มีมูลสัตว์ติดได้บ้าง
 3. [] เปลือกไข่สีนวล สะอาด เขี้ยวคูจะไม่คลอน
 4. [] มีน้ำหนักน้อยกว่าไข่เก่า เปลือกไข่เกลี้ยง
5. อาหารแห้ง เช่น ถั่วลิสง พริกป่นที่ใช้ปรุงอาหารนั้นควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] มีการแต่งสีเพื่อให้ดูสวยงาม
 2. [] ไม่อับชื้น ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีเชื้อรา
 3. [] ถุงบรรจุต้องมีลักษณะสวยงาม
 4. [] มีลักษณะแบบใดก็ได้ ถ้ามีราคาถูก
6. อาหารกระป๋อง ควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] กระป๋องโป่งนูน และต้องมีฉลากบอกชื่ออาหารชัดเจน
 2. [] ฉลากอาหารต้องมีวัน เดือน ปี ที่ผลิต หรือวันหมดอายุ และมี อย.
 3. [] กระป๋องต้องไม่มีรอยบุบ ไม่รั่วซึม เป็นสนิมได้บ้างเล็กน้อย
 4. [] เป็นลักษณะใดก็ได้ เพราะบรรจุปิดสนิทอยู่แล้ว
7. เครื่องปรุงรส เช่น น้ำปลา น้ำส้มสายชู ซอส ควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] ภาชนะบรรจุต้องสะอาด ไม่รั่วซึม ฝาถูกปิดสนิท
 2. [] ต้องสะอาด ใช้วัตถุอื่น ๆ ให้ความหวานแทนน้ำตาลได้
 3. [] ต้องมีฉลากแสดงวันหมดอายุ แต่ไม่จำเป็นต้องมีวันผลิต
 4. [] ควรใช้สีสังเคราะห์เติม เพื่อเพิ่มสีส้ม
8. สีสผสมอาหารควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบเตย ดอกอัญชัญ
 2. [] เป็นสีสังเคราะห์ สำหรับผสมอาหาร ปริมาณเท่าใดก็ได้
 3. [] ถ้าเป็นชนิดผงสามารถ ใช้โรย หรือคลุกเคล้าอาหารได้เลย
 4. [] เป็นสีย้อมผ้าที่สามารถใช้ได้ ในปริมาณเล็กน้อย
9. เครื่องดื่ม เช่น น้ำดื่มบรรจุขวด น้ำหวานบรรจุขวด ควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] สีเข้มขึ้น มีตะกอนเล็กน้อย ทำให้ดูน่ารับประทาน
 2. [] ไม่จำเป็นต้องมีสี กลิ่น รส ตามธรรมชาติ
 3. [] ถ้าเป็นน้ำดื่ม สะอาด ไม่จำเป็นต้องมีฉลากอาหาร
 4. [] ควรบรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท ไม่มีตะกอน

10. นมและผลิตภัณฑ์จากนม ควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] ถ้าเป็นของเหลว ควรมีตะกอนของนมจับเป็นก้อน ๆ
 2. [] แยกชั้น มีสีคล้ำ กลิ่น รส ปกติ
 3. [] ไม่มีกลิ่นเหม็นบูด ภาชนะบรรจุสะอาด ไม่มีรอยบูม
 4. [] มีหยดน้ำนมรั่วซึม ติดภาชนะได้บ้าง
11. บริเวณที่เตรียมหรือปรุงอาหารของโรงครัวที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] เป็นพื้นไม้ผิวขรุขระ
 2. [] สะอาด เป็นระเบียบ แสงสว่างเพียงพอ ไม่อยู่ใกล้ที่พักขยะหรือที่บำบัดน้ำเสีย
 3. [] เป็นพื้นคอนกรีตผิวขรุขระ
 4. [] มีลักษณะแบบใดก็ได้ ขอให้มามีบริเวณที่เตรียมหรือปรุงอาหารกว้างพอ
12. บริเวณที่ใช้เตรียมหรือปรุงอาหารควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] เตรียมที่พื้นโรงครัว
 2. [] เป็น โต๊ะที่สูงจากพื้นอย่างน้อย 30 เซนติเมตร
 3. [] เป็น โต๊ะที่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร
 4. [] เตรียมที่บริเวณใดก็ได้
13. ผัก-ผลไม้ควรล้างอย่างไร
1. [] ล้างน้ำสะอาด คลี่ใบออกและถู แช่นาน 15 นาที
 2. [] ล้างน้ำสะอาด ไม่ต้องคลี่ใบออก แช่นาน 15 นาที
 3. [] ล้างผ่านน้ำก็อก โดยไม่ต้องคลี่ใบออก
 4. [] ล้างทุกครั้ง แต่ล้างอย่างไรก็ได้
14. การเตรียมเนื้อสัตว์ ก่อนการปรุงควรทำอย่างไร
1. [] ล้างให้สะอาด หั่นเป็นชิ้นหนา ๆ
 2. [] ไม่ต้องล้างก่อนปรุง หั่นเป็นชิ้นขนาดพอดี
 3. [] ล้างให้สะอาด หั่นเป็นชิ้นขนาดพอดี
 4. [] ล้างก็ได้ไม่ล้างก็ได้ ซ้ำแหละกระดูกที่ไม่ต้องการออก

15. การเตรียมอาหารแห้ง เช่น หัวหอม กระเทียม ควรทำอย่างไร
1. [] แกะเปลือกออกตัดส่วนที่เน่า หรือขึ้นราทิ้ง ล้างให้สะอาด
 2. [] ล้างให้สะอาด โดยขัดถูบริเวณเปลือกด้านนอกก็พอ
 3. [] แกะเปลือกออก ตัดส่วนที่เน่าหรือขึ้นราทิ้ง โดยไม่ต้องล้าง
 4. [] ล้างก็ได้ไม่ล้างก็ได้ สามารถผ่าครึ่งซีกปรุงอาหารได้เลย
16. การเตรียม-ปรุง อาหารกระป๋อง ควรทำอย่างไร
1. [] เมื่อเปิดฝาออกควรมีลมดันออกมา เล็กน้อย ไม่มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยว
 2. [] เมื่อเปิดฝาออกควรมีสีสีน้ำตาลตามธรรมชาติ มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยวได้เล็กน้อย
 3. [] สามารถอุ่นอาหารในกระป๋องที่บรรจุได้เลย เพื่อประหยัดภาชนะ
 4. [] ควรเปิดฝา กระป๋อง เทอาหารออกแล้วนำไปอุ่นให้เดือดในภาชนะหุงต้ม
17. การใช้สีผสมอาหารควรใช้อย่างไร
1. [] ใช้สีสังเคราะห์สำหรับผสมอาหารในปริมาณเท่าใดก็ได้
 2. [] ใช้สีข้อมผ้า หรือสีข้อมกระดาษ ได้ในอาหารประเภท เนื้อสัตว์
 3. [] ใช้สีจากธรรมชาติ สำหรับผสมอาหารในปริมาณเท่าใดก็ได้
 4. [] ใช้สีข้อมผ้าหรือสีข้อมกระดาษ ในปริมาณที่จำกัด
18. การเตรียมน้ำในการปรุงอาหารควรทำอย่างไร
1. [] นำน้ำมาผสมกับอาหาร เช่น ยำต่าง ๆ รับประทานได้เลย
 2. [] นำน้ำสะอาดมาปรุงอาหารได้เลย
 3. [] นำน้ำที่ผสมสารปรุงแต่งกลิ่นรสในการประกอบอาหาร เพื่อเพิ่มรสชาติอาหาร
 4. [] ใช้น้ำอะไรก็ได้สำหรับปรุงอาหาร
19. การเตรียมนม หรือผลิตภัณฑ์จากนม สำหรับผู้ป่วย ควรทำอย่างไร
1. [] เตรียมในภาชนะอะไรก็ได้ เพราะเป็นอาหารที่สะอาดอยู่แล้ว
 2. [] ถ้าเป็นนมประเภทพาสเจอร์ไรส์ และนมเปรี้ยว ควรชิมก่อนเตรียมให้ผู้ป่วย
 3. [] การเตรียม-ปรุงนมถั่วเหลือง ต้องปรุงให้สุก และให้ถูกสุขลักษณะ
 4. [] ถ้าเป็นนมสเตอริไรส์ หรือ นมยูเอช ที เตรียมอย่างไรก็ได้

20. เจียงที่ใช้เตรียม - ปรงอาหารควรมีลักษณะอย่างไร
1. [] ผิวเรียบ แตก-ร้าว ก็ยังใช้การได้
 2. [] ผิวเรียบมีเชื้อราขึ้นบางแห่ง
 3. [] ผิวเรียบ ไม่แตกร้าว ไม่มีเชื้อรา หรือความสกปรก
 4. [] มีลักษณะสีเหลืองหรือทรงกลมก็ได้
21. ภายหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วมแล้ว ก่อนเตรียมหรือปรงอาหารควรทำอะไร
1. [] เช็ดมือให้แห้ง
 2. [] ล้างมือด้วยสบู่ และน้ำสะอาด
 3. [] ล้างมือด้วยน้ำธรรมดา
 4. [] เดินออกมาปรงอาหารได้เลย
22. ผู้สัมผัสอาหารที่ทำงานในโรงครัวควรใส่เสื้อผ้าแบบใด
1. [] สะอาด แต่เป็นเสื้อไม่มีแขน หรือเสื้อกั๊ก
 2. [] สะอาด สวมเสื้อมีแขน หรือมีเครื่องแบบโดยเฉพาะ
 3. [] เสื้อผ้าสะอาด แต่มีสีสันทึบหรือลวดลาย
 4. [] ใส่เสื้อผ้ามีแขนหรือไม่มีแขนก็ได้
23. ผู้สัมผัสอาหารที่ทำงานในโรงครัวควรต้องสวมใส่อะไร ก่อนเตรียมหรือปรงอาหาร
1. [] เสื้อผ้าสะอาดก็เพียงพอแล้ว
 2. [] หมวกหรือตาข่ายคลุมผมอย่างเดียวก็พอ
 3. [] ผ้ากันเปื้อนสีขาวอย่างเดียวก็เพียงพอ
 4. [] ผ้ากันเปื้อนสีขาว และหมวกสีขาวหรือตาข่ายคลุมผม
24. โรคต่อไปนี้คือ วัณโรค บิด ท้องร่วง ตับอักเสบ และโรคพยาธิ สามารถแพร่กระจายได้โดยวิธีใด
1. [] ทางการหายใจ
 2. [] ทางอาหาร
 3. [] ทางผิวหนัง
 4. [] ได้ทุกข้อที่กล่าวมา
25. สุขนิสัยที่ผู้สัมผัสอาหารควรปฏิบัติ ขณะเตรียม - ปรงอาหารคือข้อใด
1. [] ไม่เข้าห้องน้ำ ไม่เข้าห้องส้วม
 2. [] สูบบุหรี่ได้ แต่ไม่ใช้มือหยิบจับอาหาร
 3. [] ไม่พูดคุยกันขณะเตรียม - ปรงอาหาร
 4. [] ไม่ชิมอาหาร หรือกินอาหารที่กำลังเตรียม - ปรง

แบบสอบถามการปฏิบัติตัวตามหลักสุขภาพโภชนาการในด้านการเลือกซื้อ
เตรียม-ปรุงอาหาร และสุขวิทยาส่วนบุคคล

กิจกรรม	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	สำหรับผู้วิจัย
1. อาหารสดประเภทผัก ผลไม้ที่ท่านเลือกซื้อต้องมีลักษณะไม่เหี่ยวเฉา แต่มีคราบสกปรกและมีรอยค้างค้ำที่ใบ					
2. อาหารสดประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัวที่ท่านเลือกซื้อต้องมีลักษณะสีแดงสด ไม่ชำรุด มีเม็ดสาкупนอยู่					
3. อาหารสดประเภทปลาที่ท่านเลือกซื้อต้องมีลักษณะเหงือกสีแดง ตาใส เนื้อแน่น ไม่มีกลิ่นเหม็นคาว					
4. ไข่สดควรถูที่ท่านเลือกซื้อต้องมีลักษณะเปลือกไข่สีขาวเกลี้ยงเงา เขี้ยวอุดลอนเล็กน้อย					
5. อาหารแห้ง เช่น ถั่วลิสง พริกป่น ที่ท่านเลือกซื้อต้องมีลักษณะ ไม่อับชื้น ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีเชื้อรา					
6. อาหารกระป๋อง ที่ท่านเลือกซื้อต้องมีลักษณะกระป๋องโป่งนูน เป็นสนิมได้บ้างเล็กน้อย					
7. เครื่องปรุงรส เช่น น้ำปลา น้ำส้มสายชู ซอสที่ท่านเลือกซื้อต้องมีลักษณะภาชนะบรรจุสะอาด ไม่ร่วนซึม ฝาถูกปิดสนิท มีฉลากแสดงวันหมดอายุและวันผลิต					

กิจกรรม	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	สำหรับผู้วิจัย
8. สีสผสมอาหารที่ท่านเลือกซื้อมาเป็นสีสังเคราะห์สำหรับผสมอาหารใช้โรยหรือคลุกเคล้าอาหารได้เลยในปริมาณเท่าใดก็ได้					
9. น้ำดื่มที่ท่านซื้อมาบรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท ไม่มีตะกอน มีอ.ย.					
10. นมและผลิตภัณฑ์จากนมที่ท่านซื้อมามีตะกอนของนมจับเป็นก้อน ๆ แยกชั้น กลิ่น รส ปกติ					
11. ท่านทำความสะอาดบริเวณที่เตรียม-ปรุง หลังการเตรียม-ปรุง อาหารทุกครั้ง					
12. บริเวณที่ท่านใช้เตรียมหรือปรุงอาหาร สูงจากพื้น อย่างน้อย 60 เซนติเมตร					
13. ผัดสดก่อนนำมาปรุงอาหารท่าน คลี่ใบออกแล้วล้างด้วยน้ำสะอาดก่อนนำไปปรุงอาหาร					
14. ท่านเตรียมเนื้อสัตว์ก่อนการปรุง โดยล้างให้สะอาด หั่นเป็นชิ้นขนาดพอดี					
15. ท่านเตรียมหัวหอม กระเทียม ก่อนการปรุง โดยแกะเปลือกออกตัดส่วนที่เน่าหรือขึ้นราทิ้ง แล้วล้างให้สะอาด					
16. ท่านเตรียม-ปรุง อาหารกระป๋อง โดยอุ่นอาหารกระป๋องในภาชนะที่บรรจุ					
17. ท่านใช้สีผสมอาหารคลุกเคล้าอาหารในปริมาณมาก ๆ					
18. ท่านใช้น้ำสะอาดในการปรุงอาหาร					

กิจกรรม	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	สำหรับผู้วิจัย
19. ท่านเตรียมนม หรือผลิตภัณฑ์จากนมสำหรับผู้ป่วย โดยเตรียมในภาชนะอะไรก็ได้ เพราะเป็นอาหารที่สะอาดอยู่แล้ว					
20. เหยิงที่ใช้เตรียมอาหารที่ท่านใช้ในโรงครัวในปัจจุบันมีผิวเรียบ ไม่แตกร้าว ไม่มีเชื้อรา ทำความสะอาดทุกครั้ง หลังการใช้งาน					
21. ภายหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วมแล้ว ก่อนเตรียมหรือปรุงอาหาร ท่านล้างมือด้วยสบู่ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคอื่น ๆ และน้ำสะอาดทุกครั้ง					
22. ในขณะที่ปฏิบัติงานในโรงครัวท่านสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด ใส่เสื้อไม่มีแขนหรือเสื้อกั๊กก็ได้					
23. ท่านผูกผ้ากันเปื้อนสีขาว และคลุมผมด้วยหมวกสีขาวหรือตาข่ายคลุมผมขณะปฏิบัติงาน					
24. ท่านสูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงาน					
25. ขณะเตรียม-ปรุงอาหาร ท่านสวมรองเท้าแบบไม่หุ้มส้น (คือ รองเท้าทุกชนิดที่ไม่มีส้น เช่น รองเท้าแตะ)					
26. ท่านใช้มือหยิบจับหรือชิมอาหารขณะเตรียม-ปรุง หรือรับประทานอาหารที่กำลังปรุง					

ภาคผนวก ง**แบบสังเกต**

**แบบสังเกตการปฏิบัติตัวตามหลักสุขภาพอาหารของผู้สัมผัสอาหาร
สำหรับการศึกษาแบบค้นคว้าอิสระเรื่อง ความรู้และการปฏิบัติตัว
ตามหลักสุขภาพอาหารของผู้สัมผัสอาหาร
ของโรงพยาบาลในเครือรามคำแหง ภาคเหนือ**

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตนี้ใช้เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาแบบค้นคว้าอิสระเท่านั้น จึงไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานแต่อย่างใด
2. แบบสังเกตนี้ใช้ในการสังเกตการปฏิบัติตัวตามหลักสุขภาพอาหารในด้านการเลือกซื้อวัตถุดิบ การเตรียม-ปรุงอาหาร และสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้สัมผัสอาหาร จำนวน 26 ข้อ
3. แบบสังเกตนี้ใช้สำหรับผู้สัมผัสอาหารที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหาร การเตรียม-ปรุงอาหาร ในโรงครัวของโรงพยาบาลเท่านั้น

กิจกรรม	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	สำหรับผู้วิจัย
1. อาหารสดประเภทผักผลไม้ ที่ซื้อมามีลักษณะไม่เหี่ยวเฉา แต่มีคราบสกปรก และมีรอยด่างดำที่ใบ					
2. อาหารสดประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว ที่ซื้อมามีลักษณะสีแดงสด ไม่ชำรุด มีเม็ดยังสดอยู่					
3. อาหารสดประเภทปลาที่ซื้อ มีลักษณะเหงือกสีแดง ตาใส เนื้อแน่น ไม่มีกลิ่นเหม็นคาว					
4. ไข่สดที่ซื้อมามีลักษณะเปลือกไข่สีขาว เกือบเกลี้ยง ไข่ขาวคอลลอยเล็กน้อย					
5. อาหารแห้ง เช่น ถั่วลิสง พริกป่น ที่ซื้อ มีลักษณะไม่อับชื้น ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีเชื้อรา					
6. อาหารกระป๋อง ที่ซื้อ มา มีลักษณะกระป๋องโป่งนูน เป็นสนิมได้บ้างเล็กน้อย					
7. เครื่องปรุงรส เช่น น้ำปลา น้ำส้มสายชู ซอสที่ซื้อมามีลักษณะภาชนะบรรจุสะอาด ไม่รั่วซึม ฝาถูกปิดสนิท มีฉลากแสดงวันหมดอายุและวันผลิต					
8. ผสมอาหารที่ซื้อมาเป็นสีสังเคราะห์ สำหรับผสมอาหารที่ไม่มีส่วนผสมบอกไว้ชัดเจน					
9. น้ำดื่มที่ซื้อ มาบรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท ไม่มีตะกอน มี อ.ย.					

กิจกรรม	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	สำหรับผู้วิจัย
10. นมและผลิตภัณฑ์จากนมที่ซื้อมามีตะกอนของนมจับเป็นก้อน ๆ แยกชั้น กลิ่น รส ปกติ					
11. มีการทำความสะอาดบริเวณที่เตรียม-ปรุงหลังการเตรียม-ปรุง อาหารทุกครั้ง					
12. มีการเตรียมหรือปรุงอาหารสูงจากพื้น อย่างน้อย 60 เซนติเมตร					
13. ผักสดก่อนนำมาปรุงอาหาร มีการคลี่ใบออกแล้วล้างด้วยน้ำสะอาดก่อนนำไปปรุงอาหาร					
14. มีการเตรียมเนื้อสัตว์ก่อนการปรุงโดยล้างให้สะอาด หั่นเป็นชิ้นขนาดพอดี					
15. มีการเตรียมหัวหอม กระเทียม ก่อนการปรุงโดยแกะเปลือกออกกัคส่วนที่เน่าหรือขึ้นรา ทิ้ง แล้วล้างให้สะอาด					
16. มีการเตรียม-ปรุง อาหารกระป๋อง โดยอุ่นอาหารกระป๋องในภาชนะที่บรรจุ					
17. มีการใช้สัผสมอาหารคลุกเคล้าอาหารในปริมาณมาก ๆ					
18. มีการใช้น้ำสะอาดในการปรุงอาหาร					
19. มีการเตรียมนม หรือผลิตภัณฑ์จากนมสำหรับผู้ป่วยโดยเตรียมในภาชนะที่ไม่สะอาด					
20. ใช้เชียงที่มีผิวเรียบ ไม่แตกร้าว ไม่มีเชื้อรา ปรุงอาหารและทำความสะอาดทุกครั้งหลังการใช้งาน					

กิจกรรม	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็นประจำ	สำหรับผู้วิจัย
21. ภายหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วมแล้ว ก่อนเตรียมหรือปรุงอาหาร ล้างมือด้วยสบู่ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคอื่น ๆ และน้ำสะอาดทุกครั้ง					
22. ในขณะที่ปฏิบัติงานในโรงครัวสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด ใส่เสื้อไม่มีแขนหรือเสื้อมือสั้นก็ได้					
23. มีการผูกผ้ากันเปื้อนสีขาว และคลุมผมด้วยหมวกสีขาวหรือตาข่ายคลุมผมขณะปฏิบัติงาน					
24. มีการสูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงาน					
25. ขณะเตรียม - ปรุงอาหาร มีการสวมรองเท้าแบบไม่หุ้มส้น (คือ รองเท้าทุกชนิดที่ไม่มีส้น เช่น รองเท้าแตะ)					
26. มีการใช้มือหยิบจับหรือชิมอาหารขณะเตรียม-ปรุง หรือรับประทานอาหารที่กำลังปรุง					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางมณฑกานต์ ยังมีสุข
วัน เดือน ปี เกิด	7 กรกฎาคม 2514
ประวัติการศึกษา	
2531	มัธยมศึกษา โรงเรียนนารีรัตน์ จังหวัดแพร่
2536	ปริญญาตรีพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประสบการณ์การทำงาน	
2536-2544	พยาบาลประจำการ แผนกห้องคลอด โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม จังหวัดเชียงใหม่
2544-ปัจจุบัน	พนักงานแผนกควบคุมคุณภาพ โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม จังหวัดเชียงใหม่